

Organizace zasazení motostřelecké divize do průlomu s rozvinutím sil z chodu

Plukovník Michal Kričfaluš

Článek seznamuje čtenáře s problematikou zasazení mšd do průlomu s rozvinutím sil z chodu ve světle zkušenosti autora z divizních cvičení s vojsky a přináší řadu poznatků hlavně z práce štábu divize.

V soudobých podmínkách, kdy je možno zjistit a vyřadit vojska protivníka prostředky hromadného ničení ve výchozím položení, budou jen výjimky, kdy bude divize vyrážet ke zteči ze zaujatého výchozího prostoru.

Bude tomu jen tehdy, když bude divize v obraně v dotyku s nepřítelem a zúčastní se podle rozhodnutí velitele armády po přeskupení sil spolu s nově zasazenými svazky průlomu.

Nejčastěji to bude na křídlech pásma průlomu armády, kdy divize částí sil se bude bránit a hlavními silami se připojí k průlomu využívající úspěchů nově zasazených svazků.

Divize bude zpravidla zasazována do průlomu z chodu, což je třeba v soudobých podmínkách počítat za normální způsob zasazení divize a zahájení průlomu obrany nepřítele. Zasazením motostřelecké divize do průlomu z chodu je možno při dobré organizaci a provedení všech opatření k utajení a maskování dosáhnout překvapení a vyhnout se masovému úderům atomových zbraní nepřítele. Taktéž v průběhu armádní operace bude divize zasazována do průlomu z chodu z druhého sledu nebo zálohy velitele armády. Zasazení divize do průlomu z chodu může být provedeno z prostoru soustředění, vyčkávacího prostoru, nebo prostoru denního odpočinku. Nejvýhodnější se jeví zasazovat divizi do průlomu z chodu z hloubky kolem 40 km od čáry dotyku a nebo z druhého pásma obrany.

Šířka pásma průlomu, hloubka bojového úkolu při zasazení motostřelecké divize do průlomu z chodu

Šířka pásma průlomu motostřelecké divize na hlavním směru může dosahovat 6 — 12 km. To je střední norma, která se může měnit podle konkrétních podmínek v závislosti od úkolů, obsazení obrany nepřítelem, stupně vybudování, terénu a dále od situace vlastních vojsk a bojových prostředků, posilových prostředků, které divize dostane k dispozici a počtu plánovaných atomových úderů v pásmu průlomu divize.

Hloubka bližšího, následujícího a dalšího úkolu se bude taktéž řídit shora uvedenými údaji, to jest konkrétní organizací nepřítele, hloubkou jeho bojové sestavy, terénem, plánem použití atomových zbraní a zámyslem velitele armády.

Úkoly svazku se určují se zřetelem na požadavek zničit uskupení nepřítele, prolomit hloubku určitého pásma obrany a dosáhnout určité čáry, objektu nebo prostoru. Na příklad pěší divize západoněmecké armády zaujmá obranu do hloubky asi 8 km, zatím co divizní zálohy americké armády se rozmisťují v hloubce kolem 12 km od předního okraje Motostřelecké divizi, útočící v prvním sledu armády bude zpravidla určen jako bližší úkol prolomit první pásmo obrany nepřítele. Následujícím úkolem divize bude v součinnosti se sousedními divizemi prolomit mezilehlá postavení

a ovládnout z chodu druhé pásmo obrany. Další úkol divize se bude řídit zámyslem velitele armády a plánovaným tempem útočné operace. Nejčastěji to bude: dosáhnout vhodné čáry k rozvinutí dalších sil armády v hloubce nepřátelské obrany a může dosahovat 40 — 60 km od čáry dotyku.

Hustota sil a prostředků v pásmu průlomu motostřelecké divize

Jakou hustotu může vytvořit motostřelecká divize?

Bude záviset především na tom, v jakém rozsahu bude na daném směru použito atomových zbraní.

Srovnáme-li prostředky divize a šířku pásma průlomu, pak vidíme, že je možno vytvořit v tomto pásmu následující hustotu sil a bojových prostředků na 1 km fronty:

17 — 20 tanků a samohybných děl,	Počítáno na šířce pásma 10—12 km.
26 — 38 děl a minometů od 82 mm výše,	
1,1 — 1,7 ženijní roty.	

Kromě toho může v pásmu divize působit podskupina armádní dělostřelecké skupiny hodnotou jedné dělostřelecké brigády, 1 až 2 oddíly raket z armádní dělostřelecké skupiny. Divize může být podporována silou do jednoho divizního bombardovacího vzletu na každý den boje.

Se zřetelem na místo a úlohu divize v armádní operaci bude tato při zasazení do průlomu z činnosti podporována i úderu atomových zbraní.

Přibližně je možno počítat s těmito prostředky:

Při dělostřelecké přípravě 1 — 2 atomové náboje od 2—20 kt. Toto ušetří mnoho dělostřelecké na dělostřeleckou přípravu. Kromě toho v pásmu průlomu divize vyskytnou se i pasivní úseky, na které bude třeba, kromě umlčení jednotlivých cílů soustřeďovat velký počet dělostřelecký. Takovým způsobem bude možno docílit toho, že na směr hlavního úderu i na potřebných úsecích v celém pásmu průlomu divize bude možno soustředit kolem 60 děl a minometů na 1 km fronty. Takovou hustotu v soudobých podmínkách při nasycení bojště tanky je třeba počítat za normální a postačující. V případě, že bude možno dosáhnout potřebné hustoty děl a minometů, je možno tuto doplnit palbou tanků ze zakrytých postavení, především z druhého sledu a od jednotek dotyku, pokud se tyto nezúčastní průlomu. Při zasazení motostřelecké divize do průlomu z chodu nebude často důležitý počet prostředků na 1 km, nýbrž to, aby všechny prostředky divize organizované vyšly na čaru zasazení. Proto organizace přesunu vyžaduje zvláštní pozornost.

V průběhu armádní operace může být motostřelecká divize několikrát vyváděna a znovu zasazována do boje. Každé zasazení motostřelecké divize v průběhu operace do boje může být zabezpečeno 1 — 2 atomovými náboji. Jestliže divize bude na směr protiúderu nepřítele, může být její boj k odrazení protiúderu podporován 1 — 2 atomovými náboji. Při průlomu důležitých pásem obrany nepřítele v hloubce může být na každém z těchto pásem podporována 1 atomovým nábojem; při násilném přechodu vodního toku — 1 atomovým nábojem. Z toho vidíme, že divize může být v průběhu armádní operace zabezpečeno 5 — 10 atomovými náboji od 2 až 20 kt. To je varianta za předpokladu, že by se divize zúčastnila všech nejdůležitějších akcí, které se vyskytnou v armádní operaci, tj. průlomu hlavního pásma obrany, průlomu nejméně 1 důležitého obranného pásma, odrazení protiúderu a že byla v průběhu armádní operace nejméně dvakrát zasazena. Je možné, aby se divize zúčastnila všech uvedených akcí, ovšem nebude to v každé armádní operaci.

Je samozřejmě, že to se také nebude týkat všech divizí. Některé budou zasazovány v průběhu boje a setrvají v něm až do konce operace a některé mohou být v boji od začátku až do konce armádní operace, bez vyvádění a nového zasazování, zvláště na vedlejší směr, nebo při krytí boku hlavního uskupení armády.

Bojová sestava motostřelecké divize při zasazení do průlomu z chodu

Nejčastěji se bude bojová sestava motostřelecké divize zasazené do průlomu z chodu skládat z prvního sledu, druhého sledu, dělostřeleckých skupin, protiletadlové dělostřelecké skupiny a záloh různých druhů vojsk. Dalším prvkem bojové sestavy může být předsunutý odřad. Základem bojové sestavy motostřelecké divize jsou pluky prvního sledu. Úkolem prvního sledu je využít výsledků dělostřelecké přípravy k rychlému prolomení obrany a zničení nepřítele. Na úspěšném splnění úkolu prvního sledu závisí úspěch

celé divize. Hloubka úkolu pluků prvního sledu bude záviset na úkolu divize, na nepříteli, terénu, posilových prostředcích a zámyslu velitele divize. V prvním sledu divize mohou prolomovat obranu nepřítele motostřelecké pluky a tankový pluk. V druhém sledu může být motostřelecký anebo tankový pluk. Úkolem druhého sledu je rozvíjet vysoké tempo útoku v hloubce obrany nepřítele a zabezpečit úspěšné splnění následujícího a dalšího úkolu divize. Druhý sled divize přesunuje se za pluky prvního sledu tak, aby byl včas na plánované čáře zasazení.

Tankový pluk:

Je prostředkem k provedení úderu a manévru velitele divize; je možné použít ho pro průlom obrany nepřítele v prvním sledu v součinnosti s motostřeleckými pluky anebo ho použít jako předsunutý odřad divize.

V některých případech se může tankový pluk zúčastnit průlomu obrany nepřítele a v dalším plnit úkol jako předsunutý odřad. Je-li tankový pluk zasazen do průlomu v součinnosti s motostřeleckým plukem, dostává svůj úsek průlomu. V případě, že je zasazen jako předsunutý odřad, dostává jen směr postupu a úkol.

Tankový pluk je velmi vhodným prostředkem k odrazení hromadného útoku tanků nepřítele, jestliže divize odrazí silný protiúder.

Předsunutý odřad:

Je důležitým prvkem bojové sestavy, ovlivňuje tempo útoku a napomáhá splnit jednotlivé úkoly divize. Předsunutý odřad může být organizován z tankového pluku (popř. msp) zesíleného motostřeleckými, ženijními jednotkami, dělostřelctvem, protiletadlovým dělostřelctvem, přepravními prostředky a jednotkami protichemické ochrany. Předsunutý odřad takticky mohou vysílat i motostřelecké pluky, nejvýhodněji v síle 1 tankového praporu anebo 1 motostřeleckého praporu s posilovými prostředky. Předsunutý odřad může být organizován před zahájením útoku a zasazován současně se zahájením průlomu na směr použití atomových úderů k rychlému proniknutí vytvořenými mezerami do hloubky, anebo může být zasazen až se vytvoří podmínky v průběhu boje v hloubce. Úkolem předsunutého odřadu divize bude zpravidla rychle proniknout obranou nepřítele, ovládnout důležité objekty, čáry, přepravy, soutěsky a vytvořit podmínky pro úspěšné splnění úkolu divize v hloubce.

Kromě uvedených prvků bojové sestavy vytváří se u motostřelecké divize průzkumný odřad. Zpravidla se tvoří z průzkumných jednotek divize a pluků, zesiluje se jinými druhy vojsk. Jeho úkolem je proniknout v sestavě nepřítele, získávat a předávat zprávy o nepříteli a ničit zbraně hromadného ničení, jakmile tyto zjistí.

Zachraňovací a uvolňovací odřad

Má být organizován předem a určené jednotky se shromažďují až v případě potřeby. Jádra zachraňovacího a uvolňovacího odřadu jsou v příslušných zálohách. Zachraňovací a uvolňovací odřad je složen z motostřeleckých, ženijních jednotek, jednotek protichemické ochrany, zdravotnických jednotek, odsunových a vyprošťovacích prostředků — zpravidla z druhého sledu a záloh. Zachraňovací a uvolňovací odřad může být organizován na

stupní divize i pluku. Je nejvhodnější určovat velitelem zachraňovacího a uvolňovacího oddáku zástupce velitele. Velitelé, kteří odesílají jednotky k vytvoření zachraňovacího a uvolňovacího oddáku, musí předem o tomto úkolu vědět, znát signály pro soustředění a počítat s tím i ve svých plánech. Ukořem zachraňovacího a uvolňovacího oddáku bude odstraňovat následky po zbraních hromadného ničení nepříteli, vyprošťovat postižené, poskytovat první pomoc, odsunovat raněné a vyprošťovat bojovou techniku.

Příprava a plánování zasazení motostřelecké divize do průlomu z chodu

Zkušebnost z provedení divizního cvičení potvrdily, že za nejdůležitější činnost je třeba považovat přípravu vojsk ke splnění nastávajícího úkolu a jejich všestranné materiální a technické zabezpečení. Těmto cílům má být podřízena celá činnost velitelů a štábů.

Ne všichni velitelé a štáby však ve své praktické činnosti berou v úvahu nastávající charakter bojové činnosti vojsk, v důsledku čehož organizační struktura, formy a metody práce velitelů a štábů často neodpovídají danému úkolu a podmínkám. Místo toho, aby prakticky organizovali práci k tomu, aby splnění účinného rozhodnutí zabezpečili po všech stránkách, často se zaměřují na různá shromáždění (jako je formální přednášení informačních zpráv), vytvářejí různé písemné dokumenty pro bojové zabezpečení, aniž by toto zabezpečení prakticky vojska prováděla; vytvářejí velké množství písemných dokumentů, znamenají sklouznout na administrativní přípravu boje. Je nutno kromě řízení přípravy vojsk poskytovat pomoc i podřízeným velitelům a štábům. Je třeba si jen uvědomit, že konkrétní řízení nemůže být jen ve vydaných rozhodnutích a nařízeních. Konkrétní řízení znamená praktickou osobní pomoc velitelům a štábům a pomoc i o několik stupňů níže, zvláště útvarům a jednotkám, které budou plnit nejdůležitější anebo zvláštní úkoly.

Taková osobní pomoc dává možnost velitelům a příslušníkům štábu umístit celý proces přípravy a přesvědčit se, zda podřízení, kteří budou plnit nejdůležitější úkoly, správně je pochopili.

Charakteristickým znakem plánování při zasazení motostřelecké divize do průlomu z chodu byla v našem případě rychlost a boj o čas v celém průběhu přípravy i provedení úkolů.

Na plánování a organizaci boje měl štáb divize kolem 20 hodin.

Za tuto dobu bylo třeba splnit tyto úkoly:

- učinit rozhodnutí podložené a zdůvodněné návrhy odborných náčelníků,
- přenést toto rozhodnutí do vojsk,
- v této době museli učinit rozhodnutí podřízených velitelů na všech nižších stupních,
- organizovat součinnost na mapě (plastickém stole), na které si velitel divize současně může ověřit a schválit rozhodnutí podřízených velitelů,
- vyjet do terénu a přenést to, co bylo provedeno na mapě (plastickém stole) na konkrétní podmínky terénu a situaci, tj. upřesnit rozhodnutí a součinnost,
- připravit vyvedení vojsk a jejich přesun na čáru zasazení,
- provést bojové zabezpečení všeho druhu,
- doplnit a připravit materiální prostředky,
- připravit lidi a techniku na přesun a ke splnění úkolů.

Nezapomněli jsme přitom na odpočinek vojsk a kontrolu jejich osobního materiálního

zabezpečení, protože je čekal několikadenní boj, během kterého odpočinek nebude možný. Je jisté, že bez správné organizace a rozdělení úkolů na štábu divize nebylo by možné v tak krátkém čase tyto úkoly splnit.

Plánovací dokumentace a její využití

Bylo nutno soustředit pozornost velitelů a štábů na praktickou práci u vojsk, přemýšlet a odstranit zbytečné papírování, které by zabíralo důstojníkům drahocenný čas, potřebný k osobnímu provádění kontrol a pomoci u podřízených.

Rozsah a obsah dokumentů byl určován jejich potřebou a byl v souladu s časem určeným na přípravu. Z praxe, kterou jsme získali při cvičení, jeví se nutnost na operačním oddělení divize zpracovat následující dokumentaci:

- bojový rozkaz velitele divize,
- plán součinnosti (byl zpracován graficky),
- plán bojového zabezpečení, který obsahoval podstatné části jednotlivých druhů bojového zabezpečení (byl zpracován graficky),
- plán vyvedení vojsk, přesunu a pořádkové služby (byl zpracován graficky).

Uvedená dokumentace zabezpečila řízení vojsk a byla dostatečným podkladem pro činnost všech oddělení divize i štábů podřízených útvarů. Jinak velitelé, náčelníci druhů vojsk a služeb měli své pracovní mapy a poznámkové sešity.

Základní dokumentace byla zpracovávána v operačním oddělení pod řízením náčelníka štábu za přítomnosti náčelníků druhů vojsk. Souběžně se pracovalo na více dokumentech. Tento způsob se nám osvědčil, dal nám možnost zpracovat ujasněné a konkrétní dokumenty a také zabezpečil informovanost náčelníků oddělení, uplatnění jejich názorů a požadavků, čímž bylo zabezpečeno jednotné chápání úkolů. V průběhu zpracování uvedených dokumentů si náčelníci oddělení divize poznávali potřebné údaje do svých map a poznámkových sešitů a již v průběhu zpracování dokumentů usměrňovali činnost svých oddělení.

Na cvičení bylo dbáno zásady, aby velitelé, náčelníci a štáby bezpodmínečně a plně se zúčastnili na přípravě, zabezpečení a řízení boje a cítili se plně odpovědnými za jeho úspěch, za pevné a nepřetržité velení vojskům a za včasné materiálně technické zabezpečení podřízených útvarů a jednotek.

Důležité místo zaujímal souběžný plánování. To bylo možné zabezpečit jedině včasným informováním podřízených velitelů o nastávajících úkolech. Práce byla organizována tak, že za tři hodiny po obdržení úkolu od velitele armády dostaly podřízené útvary a jednotky od velitele divize úkoly.

V některých případech bude výhodné informovat velitele podřízených pluků o nastávajících úkolech současně s informováním funkcionářů štábu divize. Toto dá možnost velitelům pluků orientovat se, studovat situaci, připravovat vojska, připravovat materiální a technické zabezpečení a taktéž připravovat podklady pro plánování bojové činnosti vojsk.

Bude to záviset od toho, jaké jsou možnosti informovat podřízené velitele a štáby. Uvedu variantu, která byla vyzkoušena na divizním cvičení a která podle mého názoru plně zabezpečila úspěšné splnění úkolu divize.

Velitel divize obdržel dne D - 2 v 08.00 hodin od velitele armády rozkaz pro přesun divize z prostoru soustředění do prostoru denního odpočinku. Bojový úkol nebyl veliteli divize zatím znám. Velitel armády nařídil

přesun ukončit do 03.30 hod. D — 1. Pro přesun byly dány dvě pochodové osy.

Jde o cvičení v červnu, kdy délka noci je jen 6 hodin a vzdálenost prostoru denního odpočinku od prostoru soustředění byla 120 km; přitom byl velmi obtížný terén bez dostatek dobrých cest, takže nebylo možno přesunovat se větší rychlostí, než 25 km/hod. u kolových vozidel a 15–20 km/hod. u pásových vozidel. To znamená, že nebylo možno přesunout celou divizi během jedné noci za tmy. V takových případech je důležité utajit nový prostor, kam se vojska přesunují.

Velitel divize se rozhodl vyslat rekognoskační skupiny a užší štáby v malých skupinách do prostoru denního odpočinku předem a přesun vojsk pod vedením zástupců velitelů zahájit za dne tak, aby do 03.30 hod. byly ukončeny pohyby vojsk v prostoru denního odpočinku. Velitel armády schválil rozhodnutí velitele divize a nařídil mu, aby téhož dne v 21.00 hodin byl připraven na velitelském stanovišti v prostoru denního odpočinku k přijetí úkolu divize. Na základě toho velitel divize nařídil, aby k této hodině byli připraveni směroví důstojníci k plukům a styční důstojníci. Tito důstojníci na štábu divize obdrželi jen nejnutnější údaje o úkolu, které ihned doručili podřízeným velitelům. Velitel divize prostřednictvím těchto směrových a styčných důstojníků nařídil, aby se podřízení velitelé utvářeli ve 23.00 hodin dostavili na velitelské stanoviště divize. Od 21.00 do 23.00 hodin velitel divize za pomoci svého štábu, velitelů a náčelníků druhých vojsk si ujasnil úkol a připravil své rozhodnutí, které od 23.00 do 24.00 hodin vydal podřízeným velitelům. Velitel divize současně nařídil, aby se podřízení velitelé se svými náčelníky štábu dostavili k organizaci součinnosti dne D — 1 v 05.00 hodin. Štáb divize do této doby připravil plastický stůl a zpracoval plán organizace součinnosti a plán přesunu na čáru zasazení divize. Na součinnosti, která byla provedena od 05.00 do 07.00 hodin velitel divize se krátce informoval, jak byl proveden přesun vojsk z prostoru soustředění do prostoru denního odpočinku, ověřil si a schválil rozhodnutí podřízených velitelů a posilových prostředků a organizoval součinnost mezi nimi. Po organizaci součinnosti velitelé prvosledových pluků a velitelé posilových prostředků jeli na rekognoskaci. S velitelem pluku na hlavním úderu jel osobně velitel divize, s jedním velitelem pluku jel zástupce velitele divize a s jedním zástupce náčelníka štábu divize. Náčelníci štábů prvosledových pluků, jakož i velitelé a náčelníci štábů, kteří nepotřebovali jet na rekognoskaci, vrátili se ke svým útvarům, kde organizovali odpočinek, přípravu vojsk a techniky a dokončovali plánování. Velitelé prvosledových pluků provedli do 12.00 hodin rekognoskaci s veliteli praporů, od 12.00 hodin ji prováděli velitelé praporů s veliteli rot a od 13.30 hod. velitelé rot s veliteli čet. Velitelé pluků upřesnili svá rozhodnutí a organizovali součinnost v terénu. Ve 12.30 hodin po provedené rekognoskaci a upřesnění rozhodnutí dostavili se velitelé prvosledových pluků k veliteli divize, kde velitel divize upřesnil potřebné otázky součinnosti a v 15.00 hodin se velitel divize i velitelé prvosledových pluků vrátili na své velitelská stanoviště. Do 16.00 hodin se vrátili na velitelská stanoviště i ostatní velitelé, kteří se zúčastnili rekognoskace. Po provedené rekognoskaci velitel divize provedl osobně kontrolu u tankového praporu, který se připravoval k hlubokému brození, kde se přesvědčil, jak příslušníci tohoto praporu pochopili

úkol, jak se připravili a jak jsou materiálně zabezpečeni. Štáby zatím dokončily plánování úkolů a připravily vojska i techniku k jejich plnění. Tato organizace se ukázala dosti účelnou a zabezpečila správné pochopení a splnění úkolů.

Organizace přesunu a rozvinutí motostřelecké divize do průlomu z chodu

Základem úspěchu při zasazení motostřelecké divize do průlomu z chodu je včasné vyvedení vojsk a jejich zasazení do boje podle připraveného plánu.

Je třeba vycházet z konkrétních výpočtů, tj. vzdálenosti divize od čáry zasazení, konfigurace terénu, stavu cest, soutěsek a pochodů, které nepřítel může použitím zbraní hromadného ničení zasávit, a rovněž vyřadit z provozu a taktické třeba vycházet ze zkušenosti a připravenosti velitelského sboru a vojsk.

Vedle toho nelze podceňovat samotnou organizaci a řízení přesunu a pořádkové služby. Dobrá organizace přesunu dává předpoklady pro úspěšné dovedení vojsk na čáru zasazení. Musíme si uvědomit, že z roztažené sestavy na pochodových osách je třeba v krátkém čase vytvořit potřebné úderné uskupení a zasadit ho do průlomu. Hloubka bojové sestavy divize při rozvinutí sil z chodu bude různá podle konkrétní situace a počtu pochodových os. Bude-li se divize přesunovat z operační hloubky, pak v době, kdy čelo dorazí k bezpečnostní čáře a začíná se rozvíjet na dvou pochodových osách, hloubka sestavy motostřelecké divize bude dosahovat 90 km a na třech pochodových osách 60 km.

V době vyražení na zteč bude hloubka sestavy zpravidla dosahovat 40 i více km. Hloubka bojové sestavy pluku prvního sledu může dosahovat 10–12 km.

Prapory druhého sledu jsou v proudech a přemísťují se skoky od skrytu ke skrytu tak, aby včas byly na určené čáře zasazení. Pluk druhého sledu je možno přesunovat po jedné nebo po dvou osách ve vzdálenosti 5 km od zádi pluků prvního sledu.

V době, kdy se pluky prvního sledu rozvinou, bude zpravidla čelo pluku druhého sledu vzdáleno kolem 30 km a záď kolem 60 km od bezpečnostní čáry. Jakmile se pluk druhého sledu dostane čelem na 15–20 km od bezpečnostní čáry, je výhodné sjet z cest, využít terénu a provést maskování; přitom být v pochodových proudech připraven rychle vyjít na pochodovou osu a pokračovat v přesunu.

Bude-li se divize přesunovat z prostoru soustředění nebo prostoru denního odpočinku, jehož vzdálenost nebude přesahovat 40 km, anebo z druhého pásma obrany, bude se hloubka sestavy v době vyražení řídít vzdáleností těchto prostorů od čáry zasazení. V tomto případě je výhodné nezahajovat přesun plukem druhého sledu, ale seřadit ho do proudů ve skrytých místech, provést maskování a přesun zahájit až se zahájením boje. Bere-me-li v úvahu rychlost přesunu v noci 20 km/hod. a v době rozvíjení v terénu 10 km, vidíme, že na rozvinutí prvního sledu divize při dobré organizaci pořádkové služby je potřeba 90 — 120 minut.

Dojde-li k tomu, že nepřítel zjistí zahájení rozvinutí, dává tato doba možnost provést protipřipravu. Proto je třeba vycházet z konkrétních podmínek a bezpečnostní čáru určovat nejen z hlediska bezpečnosti — pokud jde

o vlastní atomové úder, které jsou plánovány v rámci dělostřelecké přípravy — ale současně volit čáru, která zabezpečuje skrytý přísun vojsk a jejich rozložení do rotních (praporečnických) proudů, ve kterých terén dovoluje další postup na čáru zasazení. Vzdálenost uvedených čar musí být sladěna s délkou dělostřelecké přípravy. Od této čáry musí být prozkoumány a vytyčeny cesty až k průchodům v minových zátarasech na předním okraji.

Na shora uvedeném cvičení byla věnována zvláštní pozornost plánování a řízení přesunu a organizaci pořádkové služby.

V provedení přesunu se odrazily tyto zásady:

- Vyvedení vojsk na výchozí místo bylo řízeno centralizovaně. Podřízení velitelé dostali přísná nařízení, kdy mohou zahájit přesun a byl jim dán čas a pořadí, kdy mají být čelem na výchozí čáře. Měli možnost provést průzkum cest a na jednotlivých úsecích si upřesnit rychlosti podle komunikačních podmínek, ovšem tak, aby toto neovlivnilo jiné jednotky a útvarů.

- Dělostřelectvo se přesunovalo v čele, protože mělo nařízenou pohotovost o 90 minut dříve než ostatní vojska.

- Řízení přesunu divize na čáru zasazení bylo pověřeno předem určenému velitelskému stanovišti, které ze svých důstojníků určilo správce pořádkových prostorů a pořádkových úseků. Správci pořádkových úseků měli svá stanoviště na hlavní ose přesunu divize na čáře výchozích míst a regulačních čarách.

- Zástupce velitele divize se zbývajícími důstojníky určenými na předem určené velitelské stanoviště vyjeli ještě před přesunem dělostřelectva a zaujali nové předem určené velitelské stanoviště na čáře rozhodnutí.

- Správci pořádkových úseků přijímali hlášení od pořádkové služby na vedlejších osách, pomocí linkových pojítek usměrňovali přesun a hlásili na předem určené velitelské stanoviště zástupce velitele divize, jak probíhá přesun. Spojení správce pořádkových úseků s předem určeným velitelským stanovištěm bylo uskutecněno směrovými linkami. Veškeré spojení pořádkové služby s předem určeným velitelským stanovištěm bylo zajištěno organizováním sítě velmíkrátkovlnné, která nebyla použita. Velitel divize dostával během přesunu na jednotlivých čarách od správce pořádkových úseků hlášení o přesunu a měl možnost v případě potřeby dát své upřesňující nařízení.

- Velitel divize byl po příjezdu na předem určené velitelské stanoviště zástupcem podrobně informován o průběhu přesunu. Předem určené velitelské stanoviště již v čele s velitelem divize se přesunulo na nové stanoviště a velitelské stanoviště zůstalo na dosavadním předem určeném velitelském stanovišti. Mezi velitelským stanovištěm a předem určeným velitelským stanovištěm bylo již vybudováno linkové spojení, takže velitel divize po zaujetí předem určeného velitelského stanoviště nejen že znal situaci, ale mohl uplatňovat svůj vliv na přesun i na rozvíjení vojsk. Uvedený způsob řízení přesunu se osvědčil.

Vedení boje při zasazení divize do průlomu z chodu

Vedení boje se bude zpravidla vyznačovat nedokonalou orientovaností velitelů i vojsk a nedokonalou znalostí nepřítel.

Úspěšné vedení boje vyžaduje od velitelů a štábů předvidavost a dále, aby studovali

nové zprávy o nepříteli a včas usměrňovali vojska na zničení rozhodujících cílů nepřítel. Důležité je, aby byly připraveny síly a prostředky k řešení nově vzniklých úkolů v průběhu boje. V soudobých podmínkách více než kdykoli dříve je nutno, aby velitel a štáb včas ovlivňoval bojovou činnost vojsk. Bojová činnost vojsk se rozvíjí ve větším prostoru, do značné šířky i do hloubky a kromě toho boj probíhá v mnohem složitějších a napínavějších situacích. Spojovací prostředky se sice zdokonalily, ne však natolik, jak se zvětšily úkoly a kromě toho se značně rozšířily prostředky rušení.

V soudobých podmínkách vzniká nutnost vybavit štáby divizí dopravními a technickými prostředky, jako jsou na příklad vrtulníky a fototelegrafy, dále dostatečným počtem směrových pojítek; rádiové prostředky je třeba zdokonalit hlavně proti rušení.

Při zasazení motostřelecké divize z chodu a vedení boje podle mého názoru nutno splnit tyto podmínky a úkoly:

- stále sledovat změny v činnosti nepřítel;

- zajišťovat vyvedení vojsk na čáru zasazení (bezpečnostní čáru), aby vyšla v nařízené sestavě a aby byl připraven manévř v případě vynucených změn v bojové sestavě prvního sledu;

- kontrolovat spojení, upřesnit jednotný čas před dosažením pohotovosti k zabezpečení včasného hlášení o pohotovosti dělostřelectva a podřízených; hlásit pohotovost nadřízenému;

- upřesnit u nadřízeného čas k provedení atomových úderů a zahájení dělostřelecké přípravy, zda nedošlo k nějakým změnám oproti původnímu plánu. V případě, že ke změnám došlo, provést potřebná opatření, aby se je v potřebném rozsahu dozvěděli podřízení a aby úkol byl splněn. Dát rozkaz k zahájení dělostřelecké přípravy;

- provést opatření, aby vojska vyrazila z čáry rozvinutí (bezpečnostní čáry podle plánu). Dát rozkaz a signály k zahájení zteče;

- sledovat boj, přijímat hlášení od podřízených, vyhodnocovat zprávy o nepříteli a usměrňovat bojovou činnost vojsk a posilovacích prostředků podle vyvíjejících se situací krátkými rozkazy. Usilovat o to, aby byl splněn zámýsl velitele divize a plán boje.

Na tuto věc upozorňuji proto, že při změnách a zvláště při složitých situacích zapomínáme na svůj zámýsl a plán boje a pak můžeme být vtažováni do plánu a zámýslu nepřítel a jsme nuceni řídit boj ne podle předpokládaného plánu, ale živelně. Tak se stalo jednomu veliteli divize při cvičení, který v důsledku neznalosti situace, nesprávného jejího vyhodnocení a zbytečným narušením připraveného plánu boje zasadil tankový pluk, který byl připraven jako předem určený odřad, k odražení protizteče nepřítel (a nikoli na směr hlavního úderu, jak bylo původně plánováno), i když to podle poměru sil nebylo třeba.

Tankový pluk byl použit na krátkém směru, brzy po svém zasazení narazil na les a musel být z boje vyveden. Je pochopitelné, že se tím zpomalilo tempo útoku divize, protože na směr hlavního úderu nebyl dostatek sil. Sledovat boj neznamená sledovat jen to, co vidím, ale vyhodnocovat situaci nepřítel aspoň do hloubky 40 — 50 km i více, protože z této hloubky může nepřítel uplatnit vliv na bojovou činnost divize během 2 — 3 hodin. Je třeba sledovat i vlastní vojska, usměrňovat zálohy a druhé sledy podle plánu boje a situaci a zabezpečovat jejich včasné zasazování.

Zálohy a druhé sledy na bojišti je třeba přesně řídit a koordinovat jejich pohyb podle přesného plánu. Často například určujeme, že protitanková záloha postupuje v určité vzdálenosti za prvním sledem a je připravena rozvinout se na té a té čáře k odrazení útoku tanků nepřítele.

Toto však nestačí; to při cvičeních způsobuje a jistě by to bylo i v boji, že se nám v některých místech, hlavně před těžko sjízdými úseky nahromadí vojska prvního sledu, zálohy a v důsledku toho nám druhé sledy nepřicházejí včas na čáry zasazení. Nepomůže ani to, že při vyrazení na ztěl jsou druhé sledy zbytečně přitahovány dopředu a zbytečně nahušťují sestavu. Musíme si uvědomit, že za postupujícími vojsky prvního sledu v určité vzdálenosti se přemísťují protitankové a protiletadlové dělostřelectvo, druhé sledy a zálohy pluku prvního sledu. Mýlí by se ten, kdo by si myslel, že pohyb kupředu probíhá paralelně na souběžných osách. V tomto pohybu je celá řada případů, kdy dochází ke křížení os postupu vojsk a to všech prvků bojové sestavy.

Na příklad protitanková záloha se přemísťuje za středem sestavy a pak má na jednom z křídel zaujmout obranu k odrazení protizteče nebo protitankové nepřítele. Je samozřejmé, že při svém přesunu se bude její osa křížit s osami druhých jednotek (a to jak posilových prostředků, tak i s druhými sledy a zálohami pluku prvního sledu a přemísťujícím dělostřelectvem). Proto je podle mého názoru třeba detailně rozpracovávat pohyby těchto prvků bojové sestavy při vedení boje na bojišti, jestli chceme zabezpečit, aby boj probíhal podle plánu. My plánujeme přesuny vojsk v týlu, podrobně rozpracováváme plány přesunu a jistěže je to správné, přesto že tam máme souběžné cesty, které se nám jen výjimečně kříží. Chceme-li řídit boj, pak musíme se více zabývat právě otázkou plánování přesunu a pohybu jednotek, hlavně druhých sledů a záloh na bojišti před jejich zasazením a v době zasazení.

Právě na cvičení, o němž jsem se zmínil, byla věnována zvláštní pozornost této otázce. Všechny orgány a pořádková služba určena k zabezpečení přesunu divize z prostoru denního odpočinku na čáru zasazení přenesla svoji činnost na regulaci pohybů za boje.

Bylo uloženo zástupci velitele divize osobně se starat o uvolnění cest a zabezpečit přesun pluku druhého sledu na čáru zasazení a uvolnění cest k zasazení zachraňovacího a uvolňovacího odřadu v případě, že tento bude organizován.

Velitel a štáb dělostřelectva se staral o uvolnění cest pro přesun divizní protitankové zálohy a pohyblivý odřad zatarasovací. Tyto útvary byly vybaveny polními trubkami a jiné jednotky věděly o tom, že jim musí uvolnit cestu.

Toto umožnilo úspěšně plnit úkoly, včas zasazovat druhé sledy a zálohy, udržovat iniciativu ve svých rukou a vysoké tempo útoku.

Násilný přechod vodního toku z chodu.

Může se vyskytnout jak na začátku, tak i v průběhu bojové činnosti vojsk. Jestliže obrana nepřítele, kterou má divize prolomovat je za vodní překážkou, pak nepřítel využívá této překážky a břeh zpravidla bude silně obsazen a bráněn. Břehy na vodní pře-

kážce budou zataraseny různými druhy zárasů. Kromě toho bude mít nepřítel připraveny protizteče, které zpravidla bude provádět velmi brzy po zahájení přechodu s cílem srazit naše vojska a udržet přední okraj, tj. bráněný břeh řeky. To znamená, že je nutno počítat s úporným bojem, o jehož výsledku se často bude rozhodovat ihned po zahájení útoku. To je nevýhoda pro vojska, která provádějí násilný přechod.

Na druhé straně tyto nevýhody musí být nějak vyrovnány. Proto zpravidla bude více použito atomových úderů ve prospěch vojsk, provádějících přechod vodního toku na začátku operace, než při násilném přechodu vodního toku v hloubce nepřátelské obrany a v průběhu operace.

Násilný přechod vodního toku v průběhu operace bude zpravidla pro útočící vojska mnohem snadnější. Nepřítel nebude zpravidla mít tak důkladně obsazený břeh, v některých případech jej bude obsazovat narychlo až v průběhu boje ustupujícími vojsky a nebude mít tolik překážek přímo na vodě, jako jich bude při násilném přechodu na počátku operace. Naše vojska jsou v pohybu, v zápalu boje a mají iniciativu ve svých rukou a na druhé straně nepřítel iniciativu ztratil. Toto bezpochyby zvyšuje rozhodnost útoku vojsk.

Přechod se provádí na široké frontě, což dává větší možnost manévru. Jak při násilném přechodu na začátku, tak i v průběhu boje rozhodnutí velitele pro násilný přechod musí být vydáno již při plánování útočného boje divize. Násilný přechod na začátku operace se zpravidla provádí celou sestavou, tj. všemi pluky prvního sledu divize. Výhodné je provádět jej motostřeleckými pluky v prvním sledu. Násilný přechod vodního toku z chodu v průběhu operace se může zahajovat předem posunutým odřadem. Výhodné je provádět přechod s přípravou tanků pro hluboké brodění na úsecích, kde tomu přistupy k řece i dno vyhovuje. Při násilném přechodu vodního toku je velmi výhodné a účelné použít motostřelecké jednotky jako vrtulníkový výsadek.

Při násilném přechodu vodního toku musí pluky prvního sledu dostat své přepravní úseky a potřebný počet přepravních prostředků. Při násilném přechodu v průběhu operace mohou v některých případech pluky prvního sledu využít obsazených nebo vytvořených přepravišť předem posunutého odřadu a předmostí, získané předem posunutým odřadem, rozšiřovat do stran a do hloubky. Jinak provádějí pluky prvního sledu přechod tak, jak vyjdou k řece. V dalším pak se plukovní předmostí spojují v divizní předmostí. Provádějí se násilný přechod vodního toku na začátku operace, je nutno pořádkovou službu na úseku divize organizovat centralizovaně. Při násilném přechodu v průběhu operace si pořádkovou službu mohou pluky organizovat samostatně.

Důležitá místo zaujímá otázka rozdělení posilových prostředků. Velitel divize si musí vytvořit možnost manévru těmito prostředky na ten směr, na kterém se projeví úspěch.

Při násilném přechodu vodního toku z chodu je třeba pluky prvního sledu vybavit přepravními prostředky tak, aby například zesílený pluk jako předem posunutý odřad mohl přepravit všechny své prostředky na protilehlý břeh během 90 minut. Nejvýhodnější se jeví zesílit pluk 1/2 SMS a jednou rotou přepravních prostředků.

Podle toho, jak je získáváno předmostí, je

nutno na něm postupně zvyšovat především počet protitankových zbraní, tanků a ženijních jednotek.

Při narůstání sil na protilehlém břehu je třeba dbát toho, aby důležité čáry a prostory na předmostí byly připraveny k obraně vyčleněnými jednotkami z předsunutého odřadu a pluků prvního sledu.

Organizace velení při zasazení motostřelecké divize do průlomu z chodu

Velení je hlavní povinností velitelů a štábů. Soudobé podmínky dynamiky bojové činnosti vojsk, kdy se rychle mění bojové situace, kdy je nutno vojska rozptylovat a rychle je soustřeďovat na nebezpečných směrech, vyžadují stálou a přesnou znalost situace svých

vojsk i nepřitele a včasné zásahy velitele a štábu.

Zvýšená manévrovost a rychlost pohybu vojsk zkracuje čas na přípravu a předání bojových rozkazů (nařízení) vojskům a proto nutí velitele a štáby zkracovat dobu práce na jejich přípravě. Na druhé straně vyžaduje se častější přemísťování míst velení, čímž se zkracuje doba práce na jednom místě, to znamená, že je třeba velet vojskům za pohybu.

To vyžaduje novou efektivnější organizaci velení, která by dávala možnost lépe řídit boj a přibližovala velení vojskům.

U nás bylo již mnoho diskutováno k otázkám velení a vyjádřeno mnoho názorů, především na organizaci míst velení. Velkou pozornost této otázce věnovala vědecká konference. Tato otázka je řešena novými polními řády, proto ji nebudu rozbírat.

Celkový závěr

Plánování a příprava k zasazení motostřelecké divize z chodu a vedení boje v soudobých podmínkách vyžaduje neustálé zkoumání a hledání efektivnějších forem práce velitelů a štábů i bojové využití vojsk a bojových prostředků. Bude přínosem pro armádu, jestli těmito otázkami se bude zabývat široký kolektiv náčelníků a hlavních velitelů, kteří mají možnost řadu otázek prověřit u vojsk při výcviku. Proto i já uvádím zkušenosti z cvičení s vojsky, především zvláštnosti při zasazení motostřelecké divize do průlomu obrany nepřitele z chodu. Zdůrazňuji význam a nutnost takové organizace práce velitelů, štábů i vojsk, která by dovolila ekonomicky využít čas a soustředit veškerou pozornost na hlavní úkoly a na praktickou přípravu podřízených velitelů. Dále zdůrazňuji nutnost přípravy vojsk ke splnění úkolu a podtrhuji význam morálně politické přípravy, fyzické přípravy všech vojáků, přípravy k plnění konkrétních úkolů a materiální zabezpečení. Důležité místo zaujímá přesun vojsk, aby vojska včas a v nařízeném pořadí přijela do určených prostorů. Rovněž upozorňuji na význam pořádkové služby při vyvádění vojsk na čáru zasazení i při vedení boje. Správné vyvedení vojsk z prostoru soustředění a prostoru denního odpočinku vytváří předpoklady k úspěšnému provedení přesunu a utajení přesunu. Důsledné řízení na čáře rozvinutí dává předpoklady pro úspěšné vyrazení a zahájení boje; regulace v průběhu boje umožňuje dodržovat plán boje a uplatňovat vůli velitele.

Na uvedené otázky je třeba pamatovat při provádění bojové a politické přípravy vojsk. Chci ještě podtrhnout nutnost výcviku vojsk při překonávání vodních toků a to ať jde o přepravu na přepravních prostředcích, tak i přejezdy přes pontonové nebo nízkovodní mosty a hluboké brodění tanků. Na cvičení se nám velmi zpomalovalo tempo při přejezdu pontonového mostu.

Ve svém článku jsem shrnul praktické poznatky prověřené na cvičení. Pokud jsem uvedl některé zásady a normy, které snad již jsou u nás vžitě a nebylo by nutno je opakovat, činil jsem tak proto, abych na ně mohl navázat novou myšlenku.

V tomto článku jsem zahrnul několik otázek, které myslím, že mohou být přínosem pro přípravu velitelů a štábů i pro přípravu vojsk a podtrhnul jsem důležitost některých otázek v organizaci, přípravě a vedení boje při zasazení motostřelecké divize do průlomu s rozvinutím sil z chodu, což v soudobých podmínkách bude nejčastěji prováděno.

В статье приводится проблематика ввода мсд в прорыв, с развертыванием сил с хода, в свете опыта автора по дивизионным учениям с войсками. Отмечен также ряд познаний по работе штаба дивизии.